
Medisinsk nytt

MEDISINSK NYTT

RAGNHILD ØRSTAVIK

Vellykket håndtransplantasjon

I 1999 fikk en 37 år gammel mann transplantert en venstrehånd fra en 58 år gammel død donor. Resultatene etter et år beskrives i *The New England Journal of Medicine* (2000; 343: 468–73). Mannen var venstrehendt, og hadde måttet amputere hånden 13 år tidligere etter en ulykke. Nå har han oppnådd temperatur-, trykk- og smertefølelse i hånd og fingrer, og kan skrive, kaste ball, bla i avisen og knytte skolisser med sin venstre hånd. Transplantatet fungerer langt bedre enn en kunstig protese. Pasienten har gjennomgått tre avstøtningsreaksjoner, som alle ble vellykket behandlet medikamentelt. Han bruker tre ulike immunsupprimerende medikamenter fast, blant annet prednison.

Konsekvenser av mishandling

Det eksisterer en hypotese om at langvarig mishandling av barn fører til permanente endringer i de endokrine systemene som styrer reaksjoner ved stress (JAMA 2000; 284: 592–7). 49 kvinner deltok i en studie der man målte fysiologiske reaksjoner på en standardisert stresstest. Deltakerne ble delt i fire grupper, etter hvorvidt de hadde vært utsatt for seksuelt misbruk i barndommen, og om de led av en alvorlig depresjon som voksne. Kvinner som hadde vært seksuelt misbrukt hadde signifikant høyere nivåer av adrenokortikotropt hormon (ACTH) enn de som ikke hadde vært misbrukt. Forskjellen var særlig stor hos dem som nå led av en alvorlig depresjon, med hele seks ganger så høye nivåer.

Røykerestriksjoner har effekt på ungdom

Røykerestriksjoner reduserer røyking blant voksne, og en amerikansk studie viser at det også har effekt på tenåringer (BMJ 2000; 321: 333–7). 17 287 ungdomsskoleelever ble spurt om røykevaner. Samtidig undersøkte man hvorvidt det var lov å røyke hjemme, på skolen og offentlige steder. Det viste seg å være en sterk sammenheng mellom strenge restriksjoner og forekomsten av røyking. Dette gjaldt også dersom foreldrene var dagligrøykere. Artikkelen fremhever at det er liten effekt i å forby røyking ved skolen dersom forbudet ikke følges skikkelig opp.

Dårlig prognose hos svært premature

Små studier har vist at mange barn født før 26. svangerskapsuke ofte får en alvorlig utviklingshemning (N Engl J Med 2000; 343: 378–84). Britiske barneleger har undersøkt ekstremt tidligfødte barn fra en periode på ni måneder i 1995. I alt 283 av 308 overlevende barn deltok i studien. Rundt 30 uker gamle gjennomgikk de en nevrologisk undersøkelse og en undersøkelse for å bedømme den generelle utviklingen. 49 % av barna hadde en eller annen form for funksjonshemning, og hos 23 % var denne alvorlig. Forfatterne konkluderer med at alvorlig funksjonshemning blant svært premature representerer en stor utfordring for helsevesenet.

Eldre mødre og barnediabetes

Insidensen av diabetes mellitus hos barn er økende i Europa, samtidig som det blir vanligere å få barn i høy alder (BMJ 2000; 321: 420–4). 1 375 britiske familier der ett eller flere barn hadde diabetes deltok i en undersøkelse for å se om det er noen sammenheng mellom disse to forholdene. Det viste seg at mors alder er en sterk risikofaktor for barnediabetes, med en økning i risiko på 25 % for hvert intervall på fem år. Det var også en liten sammenheng mellom farens alder og risiko for diabetes hos barna. Videre fant man en økt forekomst av diabetes mellitus hos førstefødte barn, uavhengig av foreldrenes alder.

Behandling av hodelus

Epidemier med hodelus når regelmessig barnehager og skoler (Lancet 2000; 356: 523–5). Enkelte foreldre bekymrer seg for konsekvensen av gjentatte behandlinger med insektdrepende midler, som regel malation. Lus og egg kan også fjernes mekanisk med spesialkammer. I en undersøkelse der disse to metodene ble sammenliknet, viste det seg at dobbelt så mange barn ble kureret ved hjelp av to gangers behandling med malation i forhold til regelmessig

kamming i 2–3 uker. En lederartikkel i det samme tidsskriftet (s. 523) konkluderer med at mekanisk behandling ikke er tilstrekkelig effektivt, og at det er behov for ytterligere forskning rundt behandling av denne ufarlige, men plagsomme lidelsen.

Publisert: 10. september 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. februar 2026.